

ASOCIJACIJA XY

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

ASOCIJACIJE XY

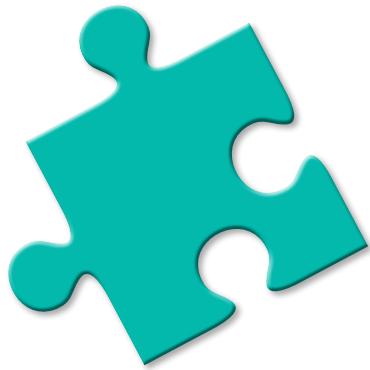
2013

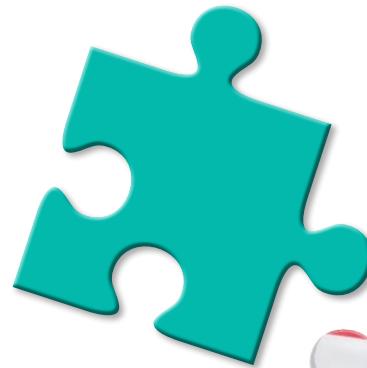
GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

ASOCIJACIJE XY

2013

Gramatičko korištenje muškog ili ženskog roda za pojmove u ovom dokumentu uključuje oba roda.

Emina Osmanagić
Direktorica

UVOD

Pokušajte brojati od 1 do 365, vidjet ćete, to može potrajati. Svakog prvog januara 365 dana se doima jednako dugo, baš kao brojanje iz prve rečenice. No, tim Asocijacije XY se sa svakim novim decembrom uvjeri kako tih 365 dana biva nedovoljno za sve ono što zamislimo, poželimo učiniti. Ipak, kada se počnemo osvrtati na godinu za nama ne možemo a da ne budemo zadovoljni, čak iznenađeni realizovanim. Često zbog dinamičnosti, rokova, novonastalih obaveza ne uspijevamo vidjeti i ono očito, na tren zastati, proslaviti tu malu pobjedu i sa novom energijom krenuti dalje. Ni mi nismo ostali imuni na brz stil življena, brz stil poslovanja nego smo uhvatili taj talas i prepustili se plimi modernog doba. Kada bolje razmislim ne postoje male ili velike pobjede jer svaka pobjeda je zapravo jedan komadić velikog mozaika kojeg Asocijacija pravi već 12 godina. Prevencija nasilja, seksualno i reproduktivno zdravlje i prava, Budi Muško Klub, zdravi životni stilovi, YSAFE BiH, reforma mentalnog zdravlja u BiH sve su to samo neki od mnogobrojnih djelića ovog velikog XY mozaika. Stoga neka ova publikacija bude mjesto gdje ćemo slaviti sve te uspjehe, a ima ih zaista mnogo.

U septembru 2013. dvanaest godina rada i slaganja sitnih djelića mozaika učinilo nas je iznimno ponosnim i sretnim. Po prvi puta učenici osnovnih škola Kantona Sarajevo dobili su priliku da uče o inkluziji, očuvanju reproduktivnog zdravlja, zdravoj

ishrani i dr. i to u sklopu predmeta Zdravi životni stilovi. Nešto ranije objavili smo i prvu ikada urađenu Studiju o rijetkim bolestima u BiH. Broj korisnika/ica usluga naših prijateljskih centara za zdravlje mladih je i dalje rastao. Rekonstruisana su i obnovljena 22 centra za mentalno zdravlje u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu sa oko milion konvertibilnih maraka. Svaka osnovna i srednja škola u Kantunu Sarajevo, bez iznimke je upoznata sa Asocijacijom XY i njenim programskim djelovanjem. Uspostavljena su brojna nova partnerstva među kojima bih istakla ono sa još jednom agencijom Ujedinjenih naroda UN Women i jednom od najstarijih odgojno-obrazovnih institucija za djecu sa intelektualnim poteškoćama u BiH Zavodom Mjedenica. Kvalitet našeg rada se ogleda upravo u ovim i brojnim drugim rezultatima. Taj kvalitet biva prepoznat od naših brojnih partnera bez čije pomoći zasigurno ne bismo mogli stvarati ovaj mozaik, jer baš oni su njegov neodvojiv dio. Njima dugujemo zahvalnost ali i obećanje da ćemo nastaviti još vrijednije i predanije kroz narednih 365 dana.

I evo, ponovo se susrećem sa problemom sličnom onome s početka ovog uvoda. Nedovoljno je prostora za sve što bih željela napisati obzirom da ova publikacija, kao i sve drugo što radimo je ranije planirana, baš kao i broj njenih strana, jer samo planiranjem i težnjom za izvrsnošću možemo slaviti pobjede, a pobjede slave samo uspješni timovi.

TRAJANJE PROJEKTA

januar '13.-decembar'13.

LOKACIJA
IMPLEMENTACIJE

BiH

DONATOR

International
Planned Parenthood
Federation (IPPF EN)

NAZIV PROJEKTA

5A

AIDS, ACCESS, ADVOCACY, ADOLESCENTS, ABORTION

OPIS PROJEKTA

Pažljivo posloženi segmenti projekta 5A (AIDS, pristup, zagovaranje, adolescenti i abortus) odgovaraju na pet strateških pravaca Asocijacije XY. Svi dijelovi projekta su usmjereni ka unapređenju pristupa i pružanja kvalitetnih i prijateljskih usluga i edukacije iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja mladima i pripadnicima drugih ranjivih populacija stanovništva. Multisektorskim djelovanjem kroz uključivanje donosioca odluka, roditelja, nastavnog osoblja i dr. projekat stvara ambijent u kojem seksualno i reproduktivno zdravlje i prava (SRHR) bivaju prepoznata kao neodvojiva i jednako važna poput drugih te su prioritet kako u njihovom prakticiranju kod svih populacija, sa naglaskom na mlade, tako i u njihovom stavljanju na agendu kod donosioca odluka i drugih relevantnih faktora. Pored toga, planskim djelovanjem projekat doprinosi jačanju kapaciteta mladih okupljenih u mreži volontera, edukatora i trenera kroz aktivnije uključivanje u zagovaranju za pomenuta prava, usluge i edukacije ali i kroz njihov angažman na aktivnostima podizanja svijesti mladih i opće populacije u BiH o važnosti SRHR.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

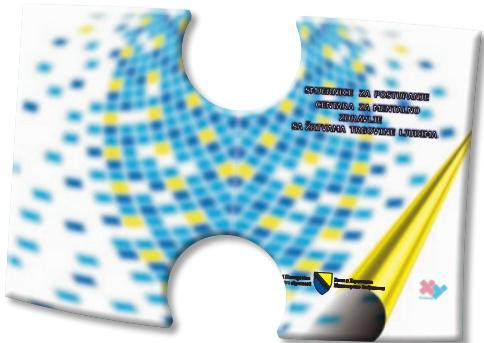
Cilj projekta jeste pružanje visokokvalitetnih usluga, edukacija, informacija i podrške mladima u sklopu rada prijateljskih centara za zdravlje mladih, posebno onih iz marginaliziranih i teško dostupnih grupa u Sarajevu u Banjaluci kao i stvaranje preduvjeta za kvalitetno i efektivno planiranje porodice u BiH. Neke od najznačajnijih aktivnosti su kreiranje i distribucija Priručnika o pravima žena koje žive sa HIV-om, **kontinuirano pružanje prijateljskih usluga (psihološko savjetovanje, ginekološke i dermatovenerološke usluge, usluge edukacije i informisanja)** mladima i pripadnicima marginaliziranih grupa kroz rad Prijateljskog centra za zdravlje mladih u Sarajevu i Banjaluci (PCZM). Ne treba izostaviti aktivan dijalog sa donisocima odluka i drugim partnerima vezanim za unapređenje kontraceptivne sigurnosti građana BiH, odnosno njihovog prava na kvalitetno planiranje porodice. U sklopu projekta realizirane su i brojne aktivnosti jačanja **YSAFE BiH** mreže gdje su neke od njih kreiranje vizuelnog identita mreže, organizaciono i jačanje kapaciteta mreže kroz osnivanje **XY Youth** tijela.

Iz godine u godinu broj usluga koje bivaju pružene u sklopu rada PCZM Sarajevo raste. U 2013. zabilježene su 734 ginekološke usluge, 52 dermatovenerološke usluge te 2.223 usluge psihološkog savjetovanja od čega njih 56 otpada na savjetovanja osoba sa intelektualnim poteškoćama. U Banjaluci su registrovane 593 usluge psihološkog savjetovanja. Navedeni pokazatelji su ujedno i najveći od 2006. kada je PCZM krenuo sa radom. YSAFE BiH i u 2013. je sa novim vizuelnim identitetom i setom posebno kreiranih promotivnih materijala u Sarajevu i Banjaluci obilježio Svjetski dan kontracepcije. Sve aktivnosti osmišljene su i koordinirane od strane novoformiranog tijela mreže imena **XY Youth**. U sklopu djelovanja na prevenciji HIV-a te promocija seksualnih i reproduktivnih prava svake individue posebice žena Asocijacija XY je u saradnji sa ekspertima iz različitih oblasti razvila **Priručnik o pravima žena koje žive sa HIV-om**. Priručnik je ciljano distribuiran osobama koje žive sa HIV-om sa naglaskom na žene. Ovime je dat konkretan uvid osobama koje žive sa HIV-om u prava koja su im zagarantovana zakonima BiH te različitim međunarodnim deklaracijama, predstavljeni načini kroz koje se ova prava mogu ostvariti te date dodatne servise informacije.

LOKACIJA IMPLEMENTACIJE
Banja Luka, Mostar, Tuzla, Brčko
i Sarajevo

NAZIV PROJEKTA

SMJERNICE CENTRIMA ZA MENTALNO ZDRAVLJE U PRUŽANJU POMOĆI OSOBAMA, ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA

O PROJEKTU

Cilj projekta je da žrtve trgovine ljudima u BiH imaju sveobuhvatan pristup zdravstvenim uslugama i uživaju svoja osnovna ljudska prava. Asocijacija XY je prepoznala nedostatak u pružanju kvalitetnih zdravstvenih usluga žrtvama trgovine ljudima, te je u saradnji sa Uredom državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima sačinila smjernice centrima za mentalno zdravlje u pružanju pomoći osobama, žrtvama trgovine ljudima, sa fokusom na žene. Ove smjernice su sastavljene u saradnji sa centrima za mentalno zdravlje gdje su ujedno i predstavljene. Upravo na osnovu smjernica i uz pomoć organizovanih edukacija centri za mentalno zdravlje su u prilici da kontinuirano rade na unapređenju zdravstvenih usluga i prava osoba žrtava trgovine ljudima.

Također, **ovaj projekat je unaprijedio međusektorsku saradnju između ustanova javnog zdravstva, vladinog i nevladinog sektora**. Smjernice će biti korištene od strane zdravstvenih radnika i nevladinih organizacija sa ciljem da se unaprijedi zdravstvena zaštita kao i prava osoba, žrtava trgovine ljudima.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Projektom je uspostavljena efikasna multisektorska saradnja među 5 centara za mentalno zdravlje, vladinog sektora na entitetskom i državnom nivou kao što su Federalno ministarstvo zdravstva, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, Ministartvo sigurnosti BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Vlada Brčko Distrikta i Asocijacije XY u pružanju sveobuhvatnih kvalitetnih usluga za žrtve trgovine ljudima u BiH.

Sve navedene institucije i organizacije su zajednički učestvovalo u kreiranju „Smjernica za postupanje centara za mentalno zdravlje sa žrtvama trgovine ljudima“ koje su usvojene na entitetskom i državnom nivou.

Asocijacija XY je uspostavila uspješnu saradnju sa Državnim koordinatorom za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije koji je koordinirao proces izrade dokumenta kroz 5 sastanaka radne grupe. Tokom prve faze projekta, članovi radne grupe iz pomenutih institucija i organizacija su u sinergiji proizveli finalni dokument čime je **osiguran multisektorski pristup, uključivanje, prepoznavanje, podrška i posvećenost predstavnika vladinog sektora, nelvadinog sektora** i pružaoca zdravstvenih usluga u cilju poboljšanja postojećih procedura i usluga za žrtve trgovine ljudima.

U procesu svog rada članovi radne grupe su uvidjeli važnost i potrebu za jačanjem multisektorskog pristupa u borbi protiv trgovine ljudima što je **rezultiralo uključivanjem 5 centara za mentalno zdravlje u Regionalne monitoring timove za borbu protiv trgovine ljudima** u pružanju efektivnog tretmana žrtvama trgovine ljudima. Važno je istaći da su članovi radne grupe zajednički usmjerili svoje napore u kreiranju korisnog i upotrebljivog dokumenta bez obzira na nivo vlasti i sektore iz kojih dolaze te različita politička uvjerenja i nacionalnost. U drugom dijelu projekta, Asocijacija XY je u saradnji sa Ministarstvom sigurnosti BiH sprovedla 5 uvodnih radionica na kojima je predstavljen sadržaj smjernica za više od 70 profesionalaca iz centara za mentalno zdravlje. Ovim je **povećano znanje profesionalnog medicinskog i nemedicinskog osoblja iz centara za mentalno zdravlje u pružanju kvalitetnih zdravstvenih usluga žrtvama trgovine ljudima**. Konačno, ovaj projekat je povezao nevladin sektor sa zdravstvenim sektorom i **značajno unaprijedio referalni sistem za žrtve trgovine ljudima**. Najveće dostignuće su „Smjernice za postupanje centara za mentalno zdravlje sa žrtvama trgovine ljudima“ koje predstavljaju praktičan alat za predstavnike centara koji omogućava replikaciju radionica u centrima za cjelokupno osoblje što osigurava i kontinuitet u radu.

NAZIV PROJEKTA

UNAPREĐENJE MULTISEKTORSKE SARADNJE U PREVENCIJI I PRUŽANJU SVEOBUHVATNIH USLUGA U OBLASTI TRGOVINE LJUDIMA U BIH

DONATOR
Ambasada SAD-a
u BiH

O PROJEKTU

Osnova projekta je jačanje saradnje između Asocijacije XY, Ureda državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije, centara za mentalno zdravlje, centara za socijalni rad i policije u Kantonu Sarajevo u svrhu unapređenja multisektorskog pristupa u pružanju kvalitetnih i sveobuhvatnih usluga za žrtve trgovine ljudima. Projektne aktivnosti su usmjerene na organizovanje radionica za profesionalno medicinsko i nemedicinsko osoblje iz pomenutih ustanova. Drugi dio projekta je fokusiran na podizanje svijesti mlađih o trgovini ljudima u BiH kroz panel sesije sa učenicima 8 srednjih škola u Kantonu Sarajevo. Ovo je pilot projekt koji se implementira u Kantonu Sarajevo čije će se pozitivne prakse primjeniti na druge regionalne monitoring timove u BiH.

Sveobuhvatni cilj: BiH je zemlja sa podignutom svijeću među mlađima o trgovini ljudima te zemlja u kojoj žrtve trgovine ljudima imaju pristup sveobuhvatnim i kvalitetnim zdravstvenim uslugama te uživaju njihova osnovna ljudska prava.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Asocijacija XY je zvanično sklopila sporazum sa Uredom državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije za efektivnu implementaciju projektnih aktivnosti. Ovim činom Ministarstvo sigurnosti BiH je podržalo projekt i bilo uključeno u implementaciju i koordinaciju cjelokupnog procesa. Nakon toga, Asocijacija XY i Državni koordinator, u svrhu jačanja kompatibilnosti i efektivnosti Regionalnog monitoring tima Sarajevo za borbu protiv trgovine ljudima, su uspostavili saradnju i uključili u projektne aktivnosti centre za mentalno zdravlje, centre za socijalni rad i policiju u Kantonu Sarajevo. **Ovim je unaprjeđen multisektorski pristup i saradnja među članovima Regionalnog monitoring tima Sarajevo** u pružanju pomoći i asistencije žrtvama trgovine ljudima.

S tim u vezi, tim XY-a je organizovao 4 edukativne interaktivne radionice za profesionalno osoblje iz pomenutih ustanova. Učesnicima radionica su dodijeljeni korisni materijali u čijem stvaranju je prethodno učestvovao XY kao što su „Smjernice za postupanje centara za mentalno zdravlje sa žrtvama trgovine ljudima“ te drugi materijali za Regionalne monitoring timove i centre za socijalni rad. Evidentno je da su svi učesnici radionica upoznati sa pomenutim smjernicama, postupcima i procedurama svih subjekata uključenih u asistenciju i tretman žrtava trgovine ljudima čime je značajno **unaprjeđena efikasnost referalnog sistema** među nevladinim sektorom, vladinim sektorom, centrima za mentalno zdravlje, centrima za socijalni rad i policijom u Kantonu Sarajevo. Drugi dio projekta je bio posvećen učenicima srednjih škola u Kantonu Sarajevo. Asocijacija je uz podršku Ministarstva sigurnosti i Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo organizirala i implementirala 8 panel sesija za preko 400 učenika i njihovih nastavnika. Na ovaj način je pomenuto ministarstvo obrazovanja podržalo preventivne aktivnosti u cilju podizanja svijesti o trgovini ljudima među učenicima srednjih škola u Kantonu Sarajevo. Mladi su imali priliku da pogledaju set kratkih edukativnih filmova kroz interaktivnu diskusiju sa panelistima-ekspertima u polju prevencije trgovine ljudima.

Volonteri XY su tokom sesija uručili svakom učeniku i nastavniku edukativni paket koji je sadržavao brošuru „Moj dnevnik“ i DVD „Dvije djevojčice“ sa letkom. Prva panel sesija je organizirana povodom obilježavanja 18. oktobra, Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima. Ovaj događaj je propraćen sa velikim brojem lokalnih privatnih i državnih medija. U skladu s tim **400 učenika i nastavnika srednjih škola u Kantonu Sarajevo je podiglo svijest o trgovini ljudima u BiH** i informisano o procedurama u pružanju usluga za žrtve trgovine ljudima. U konačnici, ovaj projekt je dao doprinos jačanju partnerstva i saradnje između vladinog i nevladinog sektora u prevenciji trgovine ljudima i zdravstvenoj zaštiti žrtava.

NAZIV PROJEKTA

POBOLJŠANJE SVEOBUHVATNIH USLUGA U VEZI SEKSUALNOG I REPRODUKTIVNOG ZDRAVLJA MLADIH U BIH

O PROJEKTU

Projektom je obuhvaćen problem pristupa adolescenata provjerjenim, kvalitetnim i sveobuhvatnim informacijama i zdravstvenim uslugama u vezi njihovog seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava. Prilikom pružanja zdravstvenih usluga mladima vrlo je važno da pružaoci usluga imaju **prijateljski pristup** kojim se pokazuju poštovanje i razumijevanje prema ovoj populaciji, posebno vulnerabilnim grupama- mladi ljudi iz ruralnih sredina, MSM populacija (muškarci koji imaju seks sa muškarcima), žrtve nasilja u porodici, i dr. Prijateljski centri za mlade XY u Sarajevu i Banjoj Luci pružaju upravo takve usluge, prilagođene specifičnim potrebama mladih ljudi. Tu su ujedno i usluge psihološkog savjetovanja, a u PCZM XY u Sarajevu u okviru klinike se pružaju još i ginekološki i dermatovenerološki pregledi. Unaprijeđen je referalni sistem kojim se upućuju klijenti iz PCZM XY na klinike gdje im je omogućeno savjetovanje i testiranje na HIV i druge spolno prenosive infekcije.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

U toku 2013. pružane su usluge savjetovanja i ginekološke/dermatovenerološke usluge u PCZM XY u Sarajevu i savjetovanja u PCZM XY u Banjoj Luci. Nastavljene su edukativne aktivnosti Asocijacije XY, posebno ističući vršnjačku edukaciju gdje obučeni mladi ljudi, na radionicama u školama i mjestima gdje se mladi okupljaju, svojim vršnjacima prenose stečeno znanje, pokrivajući sve važnije segmente koje obuhvaća tema seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava. **Intenzivirano je zagovaranje za uvođenje edukacije o zdravim životnim stilovima u osnovno i srednjoškolsko obrazovanje u BiH**, i aktivnosti kojima se nastavnicima i roditeljima nastoji pojasniti važnost edukacije ovog tipa. Asocijacija XY je nastavila sa primjenom inovativnog pristupa u cilju promocije

PCZM i SRZP među mladima. **Magazin Love&Sex** predstavlja posebno prilagođen i adekvatan metod u promovisanju pomenutih tema, i jedan je od najznačajnijih alata u ostvarivanju te promocije.

Znatan broj mladih i adolescenata ima redovan pristup pouzdanim i kvalitetnim informacijama o seksualnom i reproduktivnom zdravlju. U odnosu na prethodnu godinu, u 2013. godini je **povećan broj mladih ljudi, posebno vulnerabilnih grupa, koji koriste ginekološke, dermatovenerološke usluge i usluge savjetovanja** (savjetovanje o kontracepciji, porodično savjetovanje, psihološko savjetovanje, i dr.). Ukupan broj ginekoloških usluga iznosi 734, od čega 234 klijenta koji spadaju u vulnerabilne grupe (žrtve nasilja u porodici koje su smještene u sigurnoj kući, osobe s intelektualnim poteškoćama, Romkinje, osobe zaražene sa HIV-om, osobe slabog socio-ekonomskog statusa).

Od ukupno 3.171 savjetovanja u Sarajevu i Banjoj Luci, zabilježeno je 1.285 klijenata koji spadaju u vulnerabilne grupe.

Najveći uspjeh projekta u 2013. godini rezultat je zagovaračkih aktivnosti kod relevantnih ministarstava obrazovanja za uvođenjem predmeta **Zdravi životni stilovi** u nastavni plan i program osnovnih i srednjih škola u BiH. Na Koordinacijskom sastanku kantonalnih ministara obrazovanja i nauke odlučeno je da se **Zdravi životni stilovi** uvede kao izborni predmet u osnovnim školama Kantona Sarajevo, uz mogućnost da u školskoj godini 2014-2015. ovaj predmet postane dio nastavnog programa u osnovnim školama i ostalih kantona u Federaciji BiH. Kurikulum „**Zdravi životni stilovi**“ sadrži sljedeće tematske cjeline: inkluzija, fizička aktivnost, zdrava ishrana, nenasilna komunikacija, upotreba i zloupotreba psihoaktivnih supstanci, reproduktivno zdravlje

Sve tematske cjeline koje se obrađuju predmetom **Zdravi životni stilovi obuhvaćene su neformalnom edukacijom koju Asocijacija XY provodi zadnjih 12 godina.**

NAZIV PROJEKTA

ZAJEDNIČKIM
SNAGAMA ZA
VEĆU JAVNU
ODGOVORNOST I
JAČANJE CIVILNOG
DRUŠTVA

LOKACIJA
IMPLEMENTACIJE
BiH

O PROJEKTU

Vladine strukture na svim nivoima vlasti često ne posvećuju dovoljno pažnje pitanjima iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja i zdravih stilova života, čime je građanima, a posebno marginaliziranim grupama, otežan pristup informacijama, edukaciji i uslugama iz navedenih oblasti. „Zajedničkim snagama za veću javnu odgovornost i jačanje civilnog društva“ je projekat zagovaranja Asocijacije XY čiji je fokus jačanje kapaciteta i uloga civilnog društva te njegovo prihvatanje kao ravnopravnog partnera vlade u promociji i unapređenju zdravlja, a posebno seksualnog i reproduktivnog i zdravih stilova života. Projekat poziva vladu na javnu odgovornost u stvaranju preduslova za ostvarenje univerzalnog pristupa u oblasti zdravlja, obezbeđuje razvoj strateški važnih instrumenata te kontinuiranom saradnjom sa predstavnicima vlasti i neformalnom mrežom nevladinih organizacija omogućava njihovo usvajanje i sprovođenje. Jedan od tih dokumenata je i Politika za unapređenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja u RS-u koja je promovisana u 2013. godini.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Sve projektne aktivnosti su bile usmjerene prema generalnom cilju: „Osigurati kvalitetne informacije, edukaciju i usluge predviđene strategijom o seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima usvojenom od strane kantonalne ili entitetske vlade, postojanje posebnog proračuna (budžeta) i mehanizama za praćenje i odgovornost.“ U dosezanju cilja Asocijacije XY je napravila veliku prekretnicu, kada su se po prvi put od osnivanja Bosne i Hercegovine, usvojila dva bitna dokumenta u oba entiteta: **Strategija za unaprijeđenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u FBiH** i **Politika za unapređenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja u Republici Srpskoj**. U cijelokupan zagovarački proces tokom višegodišnjeg rada su uključene nevladine organizacije iz 26 bosanskohercegovačkih gradova koje su okupljene oko neformalne Mreže prijateljskih centara zagovarale na lokalnom nivou ali i sprovodile edukativne i promotivne aktivnosti. Projekat je **ojačao kapacitete lokalnih nevladinih organizacija** i pružio im kontinuiranu edukaciju o efikasnom zagovaranju, strateškom planiranju, umrežavanju, političkom mapiranju, bužetiranju i efikasnijem ustrojstvu neformalnih mreža. Neizostavan dio projekta je jačanje kapaciteta uposlenika ali i volontera Asocijacije XY u oblasti zagovaranja usmjerenog ka seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima što je i jedan vid održivosti ideje projekta koja je nastavila svoj put i nakon zvaničnog završetka projektnih aktivnosti.

Zagovaranje je proces koji je nezamisliv bez partnerstava, mreža, volonterskog angažmana i napornog rada što je bilo evidentno i u ovom projektu u kojem se aktivno uključila **Parlamentarna grupa za populaciju i razvoj**, brojne nevladine organizacije, ministarstva zdravlja, Institut i Zavod za javno zdravstvo, volonteri i mediji. Strateški važan partner u cijelokupnom procesu zagovaranja bili su mediji. Kruna uspješne sinergije Asocijacije kao predstavnika NVO sektora i medija bilo je uručenje priznanja **Zdravi novinar** redakciji magazina Dobre Vibracije TV SA na istoimenoj svečanosti upriličenoj u Sarajevu, u januaru 2013. Bila je to prilika da se i predstavnicima drugih medija iz BiH koji su nesobično izvještavali o ovim značajnim temama i tako ih visoko postavili na društvenu listu prioriteta uruče zahvalnice.

NAZIV PROJEKTA

**PREVENCIJA
NASILNIČKOG PONAŠANJA
MEĐU MLADIMA U OPĆINI
STARI GRAD SARAJEVO**

DONATOR
UNDP

O PROJEKTU

Projekat „Prevencija nasilničkog ponašanja među mladima u Općini Stari Grad Sarajevo“ koji se realizuje u sklopu **UNDP-ovog projekta „Jačanje lokalne demokratije/demokracije III-LOD III“ kojeg finansira Evropska unija** iz sredstava instrumenata za prepristupnu pomoć (IPA) u iznosu od 2 miliona eura predstavlja doprinos u unapređenju zdravstva, socijalne politike i informisanju o zdravim stilovima života među populacijom mladih na području Općine Stari Grad Sarajevo. Zdravstvo i socijalna politika kao jedna i informisanje kao druga oblast, u Strategiji za mlade (2012.-2017.) Općine Stari Grad Sarajevo istaknute su kao prioritet, što je bila i polazna tačka za ovaj projekt. Vođeni sveukupnim ciljem: Mladi sa područja Općine Stari Grad prakticiraju zdrave životne stilove i nenasilnu komunikaciju u rješavanju konflikata, Asocijacija XY i Vijeće mladih kreirali su ovaj projekat.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Tokom projektne implementacije je ostvarena **saradnja sa sedam osnovnih škola** sa područja Općine Stari Grad Sarajevo, uključujući i **Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece Mjedenica**. Nakon potpisivanja memoranduma o saradnji održano je sedam sesija za roditelje, nastavnike i pedagoge koje su okupile 122 osobe, sada uključene u prevenciju nasilničkog ponašanja među mladima. Svi roditelji su dali komentare i smjernice za kreiranje **brošure za roditelje** koja je proizvod projekta i distribuirana je roditeljima čija djeca pohađaju osnovnu školu na području Općine Stari Grad. Školske prezentacije su održane za učenike koji pohađaju osmi ili deveti razred osnovne škole. U periodu septembar-decembar 2013. godine implementirane su 42 prezentacije u 6 škola, nakon čega se kod učenika povećalo znanje i svijest o prevenciji nasilničkog ponašanja. Edukacija učenika je nastavljena i kroz edukativno-publicističku brošuru „**Dnevnik jednog momka**“ koji ima i svoj nastavak u vidu istoimenog bloga.

Saradnja sa Zavodom za specijalno obrazovanje i odgoj djece Mjedenica predstavlja značajno unapređenje rada Asocijacije XY i edukativnih aktivnosti koje su usmjerene ka djeci sa poteškoćama u razvoju. Prije radionica za djecu, održana je sesija za odgajatelje, nastavno osoblje, roditelje i druge uposlenike Zavoda koja je imala veliki značaj i omogućila uključivanje stručnih lica u kreiranje jedinstvenog i veoma prilagođenog programa za djecu Zavoda Mjedenica. Kreativno – edukativni pristup prevenciji nasilja je imao i dodatnu vrijednost kroz dječje crteže koji su korišteni za kreiranje čestitki koje su zajedno distribuirali Zavod Mjedenica i Asocijacija XY.

Veoma važan segment projekta je jačanje Vijeća mladih kroz implementaciju dva trodnevna treninga o zagovaranju i uključivanju zdravih stilova života u programe omladinskih organizacija, na kojima je prisustvovalo 40 predstavnika šest nevladinih organizacija, članica Vijeća mladih Općine Stari Grad. Saradnja je nastavljena kroz kreiranje **Priručnika za učešće mladih u programima socijalnih politika i zdravstva**, koji je podijeljen svim predstavnicima nevladinih organizacija sa područja ove općine, u cilju njegove upotrebe prilikom razvijanja programa ovih organizacija.

NAZIV PROJEKTA

MENTALNO ZDRAVLJE U
BOSNI I HERCEGOVINI

DONATOR
Švicarska
agencija za
razvoj i saradnju
(SDC)

O PROJEKTU

Projekat mentalnog zdravlja u BiH predstavlja rezultat kontinuiranog opredjeljenja resornih entitetskih ministarstava zdravstva za nastavkom reforme sektora mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini. Reforma zaštite mentalnog zdravlja je započela 1996. godine, stavljanjem fokusa na brigu u zajednici, za razliku od tradicionalnog pristupa koji je uglavnom bio baziran na hospitalnom tretmanu ljudi sa mentalnim poremećajima.

Projekat se implementira na području Bosne i Hercegovine, odnosno djeluje u svim zajednicama u kojima postoje Centri za mentalno zdravlje (CMZ). Korisnici projekta su primarno stručnjaci u oblasti zaštite mentalnog zdravlja na nivou primarne zdravstvene zaštite. Krajnji korisnici projekta su korisnici usluga zaštite mentalnog zdravlja, osobe sa mentalnim poremećajima ili oboljenjima i njihove porodice. Također, osim Ministarstva civilnih poslova BiH, entitetskih ministarstava zdravstva i Odjela za zdravstvo i ostale usluge Distrikta Brčko, korisnici projekta su i brojne institucije javnog sektora, psihijatrijske klinike i odjeljenja u bolnicama, entitetske agencije za akreditaciju u zdravstvu, entitetski i kantonalni fondovi zdravstvenog osiguranja i zavodi za javno zdravstvo, udruženja korisnika usluga zaštite mentalnog zdravlja, dok će ključni akteri u socijalnom i obrazovnom sektoru također biti indirektni korisnici projekta. Inicijalni plan predviđa sprovođenje cijelokupnog procesa u najmanje tri (faze) u trajanju od tri (3) godine. Ovdje predstavljene projektne informacije se odnose na implementaciju faze I, u trajanju jun 2010. – februar 2014.

GLAVNI CILJEVI PROJEKTA I NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI

Krajnji cilj projekta je **unaprijeđeno mentalno zdravlje sveukupne populacije**, kao i sposobnosti kreatora politika i odgovornih institucija u postizanju evropskih standarda u zaštiti mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini. Specifični ciljevi projekta su:

- A. Poboljšan administrativni i zakonodavni okvir koji omogućava efikasno djelovanje i procese u oblasti zaštite mentalnog zdravlja u oba BiH entiteta.
- B. Ljudski resursi osposobljeni za pružanje kvalitetnijih usluga u zaštiti mentalnog zdravlja.
- C. Ostvarenje kvalitetne zaštite mentalnog zdravlja u zajednici je podržano kao jedan od prioriteta reforme od strane upravljačkih struktura Domova zdravlja.
- D. Ojačani kapaciteti za borbu protiv stigmatizacije i diskriminacije vezanih za mentalne poremećaje.

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

U toku je završna faza ocjene CMZ-ova u procesu akreditacije, 28 CMZ-ova su kandidati za akreditaciju budući da su aktivno radili na usklađivanju sa standardima akreditacije, a približno njih 15 je u završnoj fazi. Procesu akreditacije prethodila je edukacija, kreirana kao ciklus od pet radionica u većim centrima u Federaciji (Sarajevo, Tuzla, Mostar, Bihać i Zenica) na kojima je predstavniciima navedenih ustanova, **predstavljena nova Politika i Strategija mentalnog zdravlja u FBiH**, te nacrt akreditacijskih standarda koje CMZ-ovi treba da ispune. Rezultat ovog ciklusa seminara je bio generički prijedlog protokola o saradnji među ključnim akterima u mentalnom zdravlju u zajednici, kao jedan od akreditacijskih standarda. **Certificirano je i 13 vanjskih ocjenjivača** u postupku akreditacije CMZ-ova.

Na temelju utvrđenih potreba i projektnih prijedloga, **PMZ je u prošloj godini podržao i rekonstrukciju prostorija 14 Centara za mentalno zdravlje u FBiH**. Na samom kraju godine izvršen je odabir i imenovanje članova Komisije za praćenje zaštite prava osoba sa duševnim smetnjama i provedena edukacija Komisije.

Provedena edukacija iz koordinirane brige u mentalnom zdravlju, realizovano je istraživanje „ADHD u uzrastu 6-12 godina“ u 17 zajednica u FBiH i u Brčko Distriktu.

Putem dodjele grantova **podržano je 9 inicijativa udruženja korisnika iz oblasti zaštite mentalnog zdravlja i borbe protiv stigme**, koji su provedeni u partnerstvu s drugim udruženjima, tako da je ukupan broj obuhvaćenih udruženja 33 u FBiH.

Na kraju, uveden je sistem praćenja stanja u oblasti mentalnog zdravlja: izvršena nabavka servera za ZZJZ i nabavka, distribucija računarskih jedinica te pružena edukacija i podrška za korištenje aplikacije.

REPUBLIKA SRPSKA

Projektna jedinica u ovom entitetu je jednako kao i projektni tim Federacije izradila softverska rješenja za prikupljanje podataka, uz uključeno testno korištenje softvera u izabranim ustanovama; nabavku informatičke opreme za ustanove uključene u proces informatizacije. Paralelno sa procesom informatizacije vršena je edukacija osoblja zaduženog za prikupljanje podataka iz ustanova obuhvaćenih procesom informatizacije.

PMZ je u prošloj godini podržao i rekonstrukciju prostorija 8 Centara za mentalno zdravlje u RS-u i 1 u Brčko Distriktu.

Provedeni su i regionalni treninzi za multidisciplinarne timove u periodu od decembra 2012. do juna 2013. godine.

U partnerstvu sa 13 CMZ-ova u RS-u je **sprovedeno istraživanje pod nazivom "Evaluacija intervencija usmjerenih na unapređenje fizičkog zdravlja i prevenciju somatskih oboljenja kod ljudi koji pate od teških mentalnih poremećaja"**.

Do kraja 2013. godine Agencija za certifikaciju, akreditaciju i unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite RS (ASKVA RS) je u sklopu PMZ BiH obučila 15 novih ocjenjivača u postupku akreditacije CMZ i akreditovala 10 CMZ u Republici Srpskoj, a CMZ Brčko je 3. jula 2013. godine prošao vanjsku ocjenu u procesu prve reakreditacije, i to je prvi reakreditovani centar za mentalno zdravlje po ASKVA akreditacionim standardima za CMZ.

Identifikovani su efektivni pristupi koji će unaprijediti znanje stanovništva o mentalnim poremećajima i smanjiti stigmatizaciju, i promovirana reforma sistema zaštite mentalnog zdravlja u zajednici. Kroz strateško komuniciranje putem medija i drugih važnijih komunikacionih kanala obilježen je Svjetski dan mentalnog zdravlja, rađeno kontinuirano podizanje svijesti opće javnosti o važnosti mentalnog zdravlja itd.

Nakon pripreme priručnika, izrade plana treninga, plana realizacije programa u školama, trening profesionalaca u školama od strane timova iz CMZ u ranijim godinama realizacije projekta u 2013. program je implementiran u školama te je okončan i postupak monitoringa i evaluacije u školama.

OSTVARENJA (REZULTATI) PROJEKTA

Neka od najznačajnijih ostvaranja u oba entiteta u 2013. godini su:

1. Revidirani standardi i normativi (nomenklatura) usluga u mentalnom zdravlju za primarnu, sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu usklađeni sa politikom i strategijom mentalnog zdravlja i revidirana sistematizacija radnih mesta i opis poslova omogućava uvođenje novih usluga u ciljnim službama mentalnog zdravlja
2. Rekonstruirani centri za mentalno zdravlje
3. Ojačane kompetencije i vještine multidisciplinarnih timova u oblasti zaštite mentalnog zdravlja u zajednici
4. Ojačani kapaciteti udruženja korisnika i vještine zagovaranja
5. Ostvareni uslovi za kvalitetniju zaštitu mentalnog zdravlja u zajednici što je podržano kao jedan od prioriteta reforme od strane upravljačkih struktura Domova zdravlja
6. Ojačani kapaciteti za borbu protiv stigmatizacije i diskriminacije vezanih za mentalne poremećaje
7. Poboljšan administrativni i zakonodavni okvir koji omogućava efikasno djelovanje i procese u oblasti zaštite mentalnog zdravlja

TRAJANJE
PROJEKTA
februar '11.
– novembar '15.

LOKACIJE IMPLEMENTACIJE
Sarajevo, Tuzla, Mostar, Bihać,
Busovača, Orašje i Zenica

DONATOR
Global Fond,
UNDP (Primarni
primatelj sredstava
za BiH)

NAZIV PROJEKTA

MAKSIMIZIRANJE POKRIVANJA EFEKTIVNE
PREVENCIJE HIV-A I NJEGE MEĐU
POPULACIJAMA U NAJVEĆEM RIZIKU,
PROGRAM GLOBAL FONDA ZA BIH POD NAZIVOM
„UNAPREĐENJE UNIVERZALNOG PRISTUPA NAJUGROŽENIJIH
POPULACIJA U BOSNI I HERCEGOVINI“

CLJNE
GRUPE
Osuđena lica
F BiH

MSM
F BiH

O PROJEKTU

Projekat „Maksimiziranje pokrivanja efektivne prevencije HIV-a i njegе među populacijama u najvećem riziku“ je dio državnog programa pod nazivom: „Koordinirani nacionalni odgovor na HIV/AIDS i tuberkulozu u ratom razrušenom i visoko stigmatiziranom okruženju“ čiji su potpisnici Ministarstvo civilnih poslova BiH i UNDP BiH kao primarni primatelj sredstava. Partneri u implementaciji programa su Federalno Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Sрpske, Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko Distrikta, Zavod za javno zdravstvo FBiH, Institut za zaštitu zdravlja RS i 10 nevladinih organizacija iz cijele BiH.

Krajnji cilj pomenutog programa je smanjiti stopu prenošenja HIV-a i poboljšati liječenje od HIV-a, skrb i podršku u Bosni i Hercegovini.

Provđba ovog programa će značajno ojačati borbu protiv HIV/AIDS-a u BiH na državnom nivou. Program se provodi u dvije faze i usmjerjen je na podizanje svijesti o HIV-u među populacijama u najvećem riziku kao i na sveobuhvatniji pristup u pružanju podrške HIV prevenciji u BiH. Efektivno liječenje od HIV-a i njega osoba inficiranih HIV-om marginaliziranih kategorija stanovništva predstavlja ključnu strategiju prevencije. Asocijacija XY pruža usluge populaciji muškaraca koji imaju seks sa muškarcima (MSM) i osuđenim licima u FBiH putem sprovođenja preventivnih i edukativnih programa, a koji su u skladu sa ciljevima i opredjeljenjima Svjetske zdravstvene organizacije, Global Fonda, Strategije za odgovor na HIV/AIDS u BiH 2011. – 2016. i Strateškog plana Asocijacije XY.

AKTIVNOSTI I DOSTIGNUĆA ASOCIJACIJE XY SA MSM OSOBAMA U FBIH

Ključne aktivnosti u sklopu edukativnih i preventivnih programa za MSM populaciju su usmjerene kroz djelovanje četiri, od čega **tri novootvorena Drop in centra** na području Federacije BiH. Od 2013. godine Asocijacija XY je bogatija za 6 terenskih radnika, tri drop in koordinatora, 8 MSM savjetnika i 10 vršnjačkih edukatora. Ovaj senzibilizirani i obučeni tim XY je svakodnevno na raspolaganju MSM klijentima u pružanju usluga psihološkog savjetovanja, besplatne distribucije kondoma lubrikanata i edukativnog materijala, usluga dobrovoljnog i povjerljivog savjetovanja i testiranja u prostorima drop in centara, organizovanja edukativnih vršnjačkih sesija i svih drugih usluga prilagođenih specifičnim potrebama svakog klijenta ove populacije. Program vršnjačke edukacije za MSM u drop in centrima je pokazao značajnu efektivnost u cilju većeg broja obuhvaćenih MSM klijenata kroz programe prevencije HIV-a. Na ovaj način je **povećan pristup kontinuiranim edukacijama, informacijama i uslugama savjetovanja** posebno prilagođenim potrebama ranjivih i marginalizovanih grupa u BiH što dokazuje 1.705 obuhvaćenih MSM osoba vršnjačkom edukacijom, kojima je kroz osnovni paket usluga **podijeljeno 22.961 kondom, 19.628 lubrikanata i 6.457 edukativnih materijala**. U svrhu unapređenja programa uveden je novitet u odnosu na prošle godine rada sa MSM populacijom u vidu angažmana iskusnih MSM savjetnika u svrhu upućivanja klijenata na usluge dobrovoljnog i povjerljivog

savjetovanja i testiranja koji su korištenjem vaučera uputili 1346 MSM klijenata. Dva MSM savjetnika su svakodnevno aktivna u svim drop in centrima XY u procesu analize svakog MSM klijenta, prepoznavanja potencijalnih rizičnih ponašanja i na osnovu toga pružaju informacije u skladu sa specifičnim potrebama svakog klijenta. Ovim je **poboljšan razvoj i provođenje efikasnih programa prevencije HIV-a** prema specifičnim karakteristikama i potrebama različitih ključnih populacija. Konačno, prepoznati su dugogodišnji napori Asocijacije XY, od strane svih aktera uključenih u implementaciju programa Global Fonda u BiH, za uspostavljanje DPST usluga u prostorima drop in centra čime je XY **dao doprinos poboljšanju sistema dobrovoljnog i povjerljivog savjetovanja i testiranja na HIV i druge SPI**, uz savjetovanje prije i poslije testiranja. Otvaranjem tri nova drop in centra povećan je broj MSM osoba obuhvaćenih HIV programom u BiH, **osigurana geografska pokrivenost i dostupnost** osnovnom paketu usluga kao i obezbijeđeno sigurno i podržavajuće okruženje bez stigmatizacije i diskriminacije za MSM osobe, osobe koje žive s HIV-om i sve one koji su na određeni način pogodjeni HIV-om i AIDS-om.

AKTIVNOSTI I DOSTIGNUĆA ASOCIJACIJE XY SA OSUĐENIM LICIMA U FBIH

Asocijacija XY je jedna od rijetkih nevladinih organizacija koja sprovodi preventivne programe na polju zdravlja u kaznenopopravnim zavodima F BiH. Uz memo li u obzir činjenicu da kaznenopopravni zavodi trenutno nemaju mogućnosti da kontinuirano rade na zaštiti i prevenciji od spolno prenosivih infekcija uloga Asocijacije XY je veoma značajna, kako za poboljšanje kvalitete života osoba koje imaju neku od infekcija tako i u kontekstu prevencije novih slučajeva infekcija. Asocijacija XY kroz edukativne sesije i vršnjačku edukaciju pozitivno utiče na podizanje svijesti i znanja o HIV-u među osuđenim licima i zavodskim osobljem gdje treneri prave osvrt i na profesionalni rizik, te daju smjernice kako taj rizik otkloniti, ili svesti na minimum.

Tokom 2013. godine 30 vršnjačkih edukatora je

koristilo svoje znanje i vještine da kroz sesije vršnjačke edukacije pruži informacije i podigne svijest o važnosti prevencije HIV-a i drugih spolno i krvlju prenosivih infekcija za **602 osuđena lica** u KPZ-a Zenica, Sarajevo, Tuzla, Mostar, Busovača i Bihać. Asocijacija XY zasniva svoje preventivne aktivnosti u KPZ-a FBiH na osnovnom paketu usluga za osuđena lica kojima su dostupni kvalitetni edukativni i preventivni materijali. Samo u protekloj godini osuđena lica u pomenutim KPZ-ima su zaprimila 9.986 kondoma, 2.884 lubrikanta i 4.203 brošure. Model vršnjačke edukacije se već 3 godine za redom pokazuje kao najefikasniji način prenosa znanja putem metodologije Asocijacije XY bazirane na korištenju edukativnih postera. Asocijacija XY nastavlja sa provođenjem edukativnih sesija sa osuđenim licima i zavodskim osobljem na teme prevencije HIV-a, profesionalni rizik i stigma i diskriminacija. U skladu s ovim **osigurana je dostupnost i provođenje efikasnih programa prevencije HIV-a** prema specifičnim karakteristikama i potrebama osuđenih lica.

Asocijacija XY je od prošle godine dobila podršku od strane svih KPZ-ima u FBiH za sprovođenje dobrovoljnog i povjerljivog savjetovanja i testiranja osuđenih lica. Već krajem godine je **testirano 45 osuđenih lica u dva KPZ-a** gdje su angažovani dostupni centri za DPST. Ovaj trend će se nastaviti sa znatno većim brojem testiranih osuđenih lica u narednim godinama sa svrhom poboljšanje sistema dobrovoljnog i povjerljivog savjetovanja i testiranja na HIV i druge SPI u KPZ-ima u FBiH.

Već je ustaljena praksa da Asocijacija kontinuirano vrši nabavku i dostavu sportske opreme i rekvizita te drugih društveno korisnih igara za sve partnerske KPZ-e u cilju unaprjeđenja odnosa i jačanja kvaliteta stepena resocijalizacije osuđenih lica.

Značajno je istaknuti zavidnu saradnju sa Federalnim ministarstvom pravde, KPZ-a Sarajevo, Mostar, Zenica, Bihać, Busovača, Orašje i Tuzla u dosadašnjem radu tokom implementacije projektnih aktivnosti gdje nije bilo niti najmanjih odstupanja. Ovim je **Intenzivirana postojeća intersektorska i uspostavljena multisektorska saradnja** između zvaničnih institucija i NVO u cilju smanjenja prenošenja HIV-a i drugih spolno prenosivih infekcija kao i unapređenja kvaliteti života osuđenih lica u Bosni i Hercegovini.

DONATOR
Evropska unija

TRAJANJE PROJEKTA
decembar '12. – decembar '14.

LOKACIJA
IMPLEMENTACIJE
Bosna i Hercegovina

NAZIV PROJEKTA

DOPRINOS
ORGANIZACIJA
CIVILNOG DRUŠTVA
U UNAPREĐENJU
POLOŽAJA LJUDI KOJI
BOLUJU OD RIJETKIH
BOLESTI U BOSNI I
HERCEGOVINI

PARTNERI NA PROJEKTU

Omladinska organizacija
"Centar" Mrkonjić Grad,
Helsinški
odbor za

Ijudska prava za Republiku
Srpsku, Udruženje
predstavnika stranih
proizvođača lijekova
BiH i Koalicija
udruga u u zdravstvu
Hrvatska

O PROJEKTU

Svrha projekta je unapređenje položaja ljudi koji boluju od rijetkih bolesti u BiH. Asocijacija XY i projektni partneri su usmjerili svoje aktivnosti na uspostavljanje strateškog okvira koji ima za cilj stvaranje uslova za unapređenje zdravstvene zaštite ljudi oboljelih od rijetkih bolesti u BiH. S druge strane, projekt će kroz set treninga ojačati kapacitete članica Koalicije organizacija u zdravstvu BiH i korisničkih udruženja da zagovaraju u oblasti zdravlja i kreiraju i prate provedbu zdravstvenih politika u BiH.

Opći cilj projekta je *Jačanje mreže organizacija civilnog društva radi obezbeđenja kvalitetne zdravstvene zaštite ljudi koji boluju od rijetkih bolesti, putem saradnje, razmjene ekspertize i znanja i kroz dijalog sa organima vlasti.*

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

- Asocijacija XY je u saradnji sa partnerskim organizacijama po prvi put u BiH procijenila položaj i kvalitet života ljudi koji boluju od rijetkih bolesti. Sprovedena je **Studija o rijetkim bolestima**, koja je obuhvatila 61 osobu oboljelu od rijetke bolesti, 108 roditelja oboljele djece, 61 predstavnika korisničkih udruženja i 38 zdravstvenih radnika iz cijele BiH. Studija je identificirala 33 rijetke bolesti i najbolji je pokazatelj složenosti problema sa kojim se ljudi koji boluju od rijetkih bolesti suočavaju u našem društvu. Preporuke Studije ukazuju na potrebu uvođenja pristupa za sistemsko rješavanje problematike u oblasti rijetkih bolesti u BiH.
- Kako bi se adresirala prioritetna pitanja u oblasti rijetkih bolesti u BiH, formirane su dvije radne grupe, čiji je zadatak razvoj i kreiranje **strategija o rijetkim bolestima, za Republiku Srpsku i za Federaciju BiH**. U toku 2013. intenzivno se radilo na razvoju entetskih strategija i njihova finalizacija je planirana za drugu polovinu 2014. godine.
- U okviru izgradnje kapaciteta korisničkih udruženja i članica Koalicije organizacija u zdravstvu, organizirana su dva treninga, Izgradnja mreža/koalicija i Strateško planiranje, putem kojih je 11 organizacija ojačalo svoje kapacitete. U okviru treninga Strateško planiranje, razvijen je petogodišnji **Strateški plan Koalicije organizacija u zdravstvu BiH** i jednogodišnji akcioni plan. Predstavnici Koalicije udruga u zdravstvu iz Hrvatske su podržali proces jačanja kapaciteta organizacija putem razmjene iskustava i ekspertize.
- Asocijacija XY je tzv. Šetnjom solidarnosti prvi put obilježila **Dan rijetkih bolesti**, u saradnji sa partnerskim organizacijama, OO "Centar" Mrkonjić Grad, Helsinški odbor za Ijudska prava u Republici Srpskoj, i nekoliko korisničkih udruženja iz Sarajeva.

DONATOR

Švicarska agencija
za razvoj i saradnju
(SDC)

TRAJANJE PROJEKTA
septembar - novembar '13

LOKACIJA IMPLEMENTACIJE

Kanton Sarajevo

NAZIV PROJEKTA

ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI SU MOJ IZBOR – UVOĐENJE NOVOG NASTAVNOG PREDMETA “ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI” U OSNOVNE ŠKOLE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

O PROJEKTU

Od 2010. godine, Asocijacija XY je u saradnji sa federalnim i kantonalnim ministarstvima za obrazovanje aktivno radila na uvođenju novog predmeta "Zdravi životni stilovi" u osnovne i srednje škole. Tokom 2013. godine, stvorili su se formalni preduslovi za uvođenje pomenutog predmeta u osnovne škole u Kantonu Sarajevo, pa su aktivnosti Asocijacije i Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS u 2013. godini bile usmjerene na zadovoljavanje tehničkih preduslova za izvođenje nastave. To je podrazumijevalo pripremu "Vodiča za učenike" i promotivno-informativnog materijala za učenike i roditelje. Obzirom da je nastava iz predmeta „Zdravi životni stilovi“ počela sa realizacijom u septembru 2013. godine, Asocijacija XY je prepoznala potrebu za obezbjeđivanjem resursa za učenike a koji bi predstavljali polaznu tačku u pripremi sadržaja iz ovog predmeta. Također, u socijalnom kontekstu gdje mnogi roditelji čija djeca pohađaju osnovno obrazovanje se nalaze u teškoj finansijskoj situaciji, potreba za obezbjeđivanjem besplatnih udžbenika prepoznata je kao prioritet na kojem je instistirala Asocijacija XY. S tim u vezi, ovim projektom je obezbjeđeno da svaki učenik koji pohađa nastavu ima dostupan besplatan udžbenik tj. vodič za učenike.

Sveobuhvatni cilj: Adolescenti u osnovnim školama sa područja Kantona Sarajevo imaju pristup kvalitetnim informacijama i edukacijama o zdravim životnim stilovima sa fokusom na reproduktivno zdravlje

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Obzirom da je u prvoj polovini 2013. godine finaliziran „Vodič za učenike“ predmeta „Zdravi životni stilovi“, relevantna ministarstva do početka školske 2013/2014. godine nisu ispunili financijske preduslove za printanje ovih vodiča i njihovu raspodjelu po školama, stoga se Asocijacija XY za podršku u procesu obezbjeđivanja potrebnih vodiča za učenike обратила donatoru Swiss Cooperation Office Bosnia and Herzegovina (SDC). Sredstvima SDC-a, Asocijaciji XY je omogućeno da u septembru 2013. godine školama dostavi potrebne vodiče za učenike te tako osigura nesmetano izvođenje nastave kako za učenike tako i za nastavno osoblje. Tome je prethodilo tehničko uređivanje vodiča za učenike, modularna konceptualizacija poglavlja i sadržaja, izrada naslovne strane kao i recenzija vodiča kao finalna aktivnost koja je ujedno i preduslov za registraciju vodiča u Nacionalnoj biblioteci BiH. **Za potrebe učenika, Asocijacija XY je obezbijedila 2.500 besplatnih „Vodiča za učenike Zdravi životni stilovi“.** Pored vodiča za učenike, Asocijacija XY je kreirala i informativno edukativni letak namjenjen učenicima osnovnih škola i roditeljima. Letak su osmislili roditelji, volonteri i eksperti Asocijacije XY. Ovaj materijal je upoznao roditelje sa sadržajem predmeta „Zdravi životni stilovi“, koristima koje učenici imaju pohađajući nastavu predmeta „Zdravi životni stilovi“ te životnim vještinama koje učenici stiču kroz ovaj nastavni plan i program. Letak je pored svoje informativne imao i praktičnu stranu gdje je isti u sebi sadržavao i raspored časova a njegov vizuelni identitet nije odstupao od identiteta Vodiča. Dizajn materijala je atraktivан i mladima prihvatljiv.

LOKACIJA IMPLEMENTACIJE
Bihać, Zenica i Tuzla

TRAJANJE PROJEKTA
juni – novembar '13

DONATOR
Federalno
ministarstvo
obrazovanja i nauke

NAZIV PROJEKTA UČI GDJE STIGNEŠ

PARTNER
Federalno ministarstvo
obrazovanja i nauke

OPIS PROJEKTA

Obrazovni sistem Federacije BiH ne tretira Zdrave životne stilove kao školski predmet u nastavnom procesu čime su mladi uskraćeni za kvalitetne i provjerene informacije iz tih oblasti. S druge strane, to ne znači da mladi ne tragaju za tim informacijama nego samo da ih ne dobijaju u toku redovnog obrazovanja. Najčešći izvor podataka za njih je internet, a savjete traže od svojih, također needukovanih vršnjaka, što predstavlja kontraproduktivno djelovanje koje dovodi do dezinformisanosti populacije mladih. Uvođenjem predmeta Zdravi životni stilovi bi se riješio problem, a do tada Asocijacija XY u saradnji sa Federalnim ministarstvom obrazovanja i nauke doprinositi promociji zdravlja i zdravih stilova života kroz kampanju Uči gdje stigneš. Zdravi stilovi života su promovisani kroz spomenutu metodologiju sa fokusom na prevenciju upotrebe i zloupotrebe psihoaktivnih supstanci, a što je u skladu sa „Akcionim planom borbe protiv zloupotrebe opojnih droga u Federaciji Bosne i Hercegovine“.

Metodologija Uči gdje stigneš podrazumijeva kreiranje improvizovane učionice na ulici, ispred škole, u parku, pozorištu ili bilo kojem drugom mjestu sa stolicama za učesnike, flipchart tablom, zvučnicima i motiviranim vršnjačkim edukatorima i trenerima, koji na zanimljiv način govore o temama iz oblasti zdravlja i zdravih životnih stilova i na taj način potiču mlade da vode računa o svom zdravlju i više pažnje obrate na izvore informisanja koje koriste.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Cilj projekta je da mladi ljudi u Federaciji BiH imaju pristup kvalitetnim i provjerenim informacijama iz oblasti zdravlja i zdravih stilova života što je realizirano kroz **tri akcije Uči gdje stigneš** u Bihaću, Tuzli i Zenici. Početak implementacije projekta je obilježen sastankom predstavnika Asocijacije XY i Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, koji je iznjedrio akcionim planom i dodatnom vizijom projekta, da se motivišu mladi ljudi da samostalno istražuju i uče o zdravlju i zdravim stilovima života. Kroz aktivnosti u navedenim gradovima učestvovalo je 14 srednjih škola, time i 216 učenika srednjoškolskog uzrasta, od čega 6 srednjih škola iz Bihaća, 3 srednje škole iz Zenice i 5 srednjih škola iz Tuzle. U komunikaciji sa mladima se vodilo računa o noti prisnosti i prijateljskom pristupu koji je korišten u vođenju sesija ali i pismu koje je dobilo 216 učenika. Pismo je omogućilo da svaki učenik dobije osnovne informacije i preporuke za traženje dodatnih informacija o zdravim stilovima života i psihoaktivnim supstancama. Prije svake akcije trenerski tim Asocijacije XY je istraživao o najučestalijim problemima lokalne zajednice u kojoj je sprovedena akcija i na taj način je određen fokus djelovanja kampanje Uči gdje stigneš i podignuta je svijest o najaktuuelnijem problemu. U Bihaću je akciji prisustvovalo šest srednjih škola kao i predstavnici ministarstva, a naglasak je stavljen na prevenciju upotrebe i zloupotrebe psihoaktivnih supstanci. U Zenici su akciju podržale tri škole i teme su bile rizična ponašanja i adolescencija. Tema akcije u Tuzli je bila prevencija nasilja i pravovremeno prijavljivanje nasilničkih radnji, ali i adekvatno djelovanje koje je istaknuto i kao jedan od najznačajnijih problema. Učešće predstavnika ministarstva je dalo dodatnu važnost kampanji i postavilo je na mjesto lokalnih prioritetnih događaja koji su bili medijski popraćeni. Opća javnost je također, putem medija, imala priliku da se informiše o zdravim stilovima života i novim trendovima u radu sa mladima. Mediji su imali ulogu da popularizuju kampanju, ali i da direktno afirmišu traganje za provjerenim informacijama i validnim izvorima podataka.

PARTNERI

Ministarstvo za
obrazovanje, nauku
i mlade Kantona
Sarajevo

DONATOR

United Nations
Population Fund (UNFPA)

TRAJANJE PROJEKTA

septembar – decembar '13.

LOKACIJA
IMPLEMENTACIJE

Kanton Sarajevo

NAZIV PROJEKTA

SENZIBILIZACIJA DIREKTORA
I NASTAVNIKA OSNOVNIH
ŠKOLA O ZDRAVIM
ŽIVOTNIM STILOVIMA SA
POSEBNIM FOKUSOM NA
REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE
KURIKULUMA ZA OSNOVNE
ŠKOLE U KANTONU
SARAJEVO

O PROJEKTU

U 2013. godini Asocijacija XY nastavlja uspješnu saradnju sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo (KS) u pravcu obezbjeđivanja pristupa kvalitetnim informacijama iz oblasti zdravlja i zdravih stilova života kroz zajedničko učešće u projektu kojeg je finansirao United Nations Population Fund (UNFPA). Nakon što je na zahtjev Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS u formalni obrazovni sistem uvršten **novi izborni predmet "Zdravi životni stilovi"**, 39 osnovnih škola od postojećih 65 koje su registrirane na području KS, preuzeo je obavezu sprovođena nastave iz ovog predmeta. Asocijacija XY je uvidjela potrebu da se u 2013. radi na intenzivnoj promociji novog predmeta i da se osnovne škole upoznaju sa njegovim sadržajima, metodikom izvođenja modularne nastave te da se radi na zagovaranju povećanja broja škola koje će u narednoj školskoj godini početi sa realizacijom nastave predmeta „Zdravi životni stilovi“. Cilj projekta je da adolescenti u osnovnim školama sa područja Kantona Sarajevo imaju pristup kvalitetnim informacijama i edukaciji o zdravim životnim stilovima sa fokusom na reproduktivno zdravlje. Senzibilizacija i edukacija nastavnika, direktora i pedagoga o izvođenju novog predmeta, zasigurno je doprinijela njegovom ostvarenju.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Asocijacija XY je u saradnji sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku i mlade KS dizajnirala i organizirala set zagovaračko/ekudativno-informativnih radionica za direktore, pedagoge i nastavnike svih osnovnih škola na području KS. Organizirane su četiri radionice na kojima je prisustvovalo 64 direktora i 59 nastavnika i pedagoga osnovnih škola. Učesnici su tokom radionica imali priliku da razgovaraju sa predstavnicima ministarstva te konsultiraju autore koji su kreirali nastavni plan i program, priručnik za nastavnike i vodič za učenike predmeta „Zdravi životni stilovi“ o njegovom sadržaju, modalitetima u postizanju funkcionalnih, obrazovnih i odgojnih ciljeva definisanih nastavnim planom i programom pomenutog predmeta. Također, činjenica da je predmet „Zdravi životni stilovi“ baziran na usvajanju životnih vještina kod učenika koji ga pohađaju, pitanja su također bila usmjerena u pravcu definiranja najboljih i preporučenih praksi koji će doprinijeti tom procesu. Važno je istaći da više od **70% učesnika smatra da bi predmet „Zdravi životni stilovi“ trebao biti u kategoriji obaveznih zbog relevantnosti sadržaja u kontekstu promocije i zaštite zdravlja mladih**. Određeni broj učesnika je iskazao nezadovoljstvo što je spomenuti predmet alternativa vjeronauci, a što ograničava mogućnost učenicima da pohađaju nastavu iz oba predmeta. U saradnji sa ministarstvom Asocijacija XY je u okviru ovog projekta radila na unapređenju dostupnosti resursa za nastavnike. S tim u vezi, kreirani su dodatni dokumenti koji će pomoći nastavnicima u pripremi i izvođenju nastave. **Nastavni plan i program** nastavnicima nudi formalni okvir izvođenja časova iz svih oblasti predmeta „Zdravi životni stilovi“ dok „**Priručnik za nastavnike**“ predmeta zdravi životni stilovi nastavnom osoblju nudi smjernice za izvođenje efektivne i kvalitetne nastave iz predmetom obuhvaćenih oblasti. Na ovaj način formiran je set dokumenata tj. „Edukativni komplet predmeta Zdravi životni stilovi“ a koji pored priručnika za nastavnike i nastavnog plana i programa u sebi sadrži i „Vodič za učenike“.

NAZIV PROJEKTA

ŠKOLSKI „BUDI MUŠKO“
KLUBOVI ZA NULTU
TOLERANCIJU PREMA NASILJU
NAD DJEVOJKAMA I ŽENAMA
U SARAJEVU, BANJA LUCI,
MOSTARU I BRČKOM

O PROJEKTU

Uvažavajući značajnu ulogu mladića u postizanju većeg stepena rodne ravnopravnosti u BiH, Asocijacija XY sprovedla je projekt "Budi Muško klubovi za nultu toleranciju prema nasilju nad ženama i djevojkama". Projekt je finasiran od UN agencije UN Women.

Partneri na projektu su bili Humanitarna organizacija „Altruist“ iz Mostara i Omladinski centar „Vermont“ iz Brčkog. Uzimajući u obzir specifične projektne kriterije (broj mladića u školi, otvorenost škole za saradnju i sl.), Asocijacija XY je u saradnji sa partnerima napravila selekciju škola koje profilom odgovaraju projektnom konceptu. Škole uključene u projektu implementaciju su: **Srednja ugostiteljsko turistička škola u Sarajevu, Srednja škola učenika u privredi u Banjaluci, Srednja građevinska škola u Mostaru i Srednja tehnička škola u Brčkom**. Projekat je uključivao niz edukativno-kreativnih aktivnosti za mlade i njihove roditelje, s ciljem promoviranja rodne ravnopravnosti, nenasilne komunikacije i zdravih stilova života, što je za učesnike ovih radionica podrazumijevalo sticanje novih znanja iz ovih oblasti i ali i životnih vještina značajnih za donošenje zdravih i nenasilnih odluka. Primarna ciljna grupa projekta su mladići i muškarci u dobi od 15-16 godina. Iako su aktivnosti uglavnom obuhvatale rad sa mladićima, krajnji korisnici projekta su žene i djevojke.

Sveobuhvatni cilj:

Društvene norme zasnovane na ljudskim pravima te postizanje nulte tolerancije prema nasilju, nad ženama i djevojkama u BiH.

Specifični ciljevi:

Projekat je imao za cilj povećati dostupnost kvalitetnih informacija i edukacije za mladiće i muškaraca, uticati na stavove koji ohrabruju nasilje, eliminirati stavove koji podstiču rodnu neravnopravnost kao i promovirati zdrave životne navike među mladima. Usvajanje novih stavova, vrijednosti i znanja kod mladića predstavlja je odgovor na evidentan problem nasilja nad djevojkama i ženama.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

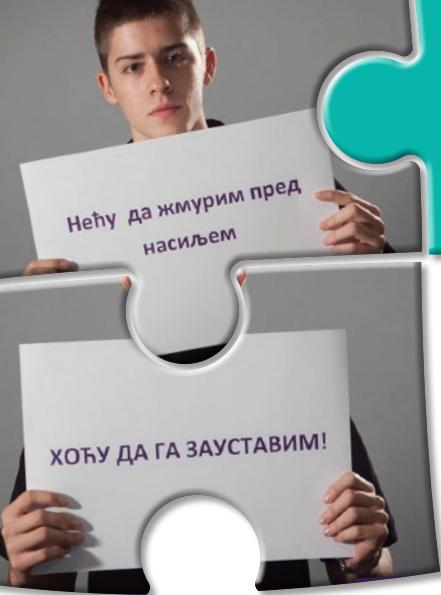
U svim školama formirani su **Budi Muško klubovi**, a članovi klubova su tokom projekta učestvovali u raznim edukativnim radionicama koje su imale za cilj podizanje svijesti, promovisanje pozitivnih stavova, vrijednosti i ponašanja u kontekstu nulte tolerancije, rodne jednakosti i ravnopravnosti. Zahvaljujući ovim aktivnostima članovi BMK su stekli nova znanja i vještine na polju rodno zasnovanog nasilja i nultoj toleranciji prema nasilju nad ženama i djevojkama.

U svim školama **formirani su Budi Roditelj Klubovi (BRK)** koji su bili podrška članovima BMK u njihovim naporima i inicijativama, kao i u promociji nulte tolerancije prema nasilju nad ženama i djevojkama. Tokom projekta realizovana je zajednička aktivnost roditelja i BMK članova.

- Ukupno 100 mladića iz Sarajeva, Banja Luke, Mostara i Brčkog su unaprijedili svoje znanje o prevenciji nasilja nad ženama i djevojkama, te su promijenili svoje stavove i ponašanja u odnosu na rodno zasnovano nasilje.
- **Najmanje 600 žena i djevojaka je imalo indirektnu korist od ovog projekta**
- Kroz projekat roditelji članova BMK su osnaženi da komuniciraju sa svojom djecom i adresiraju pitanja o prevenciji VAW/G (nasilja nad ženama i djevojkama) unutar 4 Budi Roditelj Kluba (BRK) u Sarajevu, Banja Luci, Mostaru i Brčkom.
- Povećana je svijest učenika i školskog osoblja u 4 projektna škole i lokalne zajednice o pozitivnim rezultatima uključivanja mladića i dječaka u preventivne programe rodno zasnovanog nasilja i inicijativama za nultu toleranciju prema nasilju nad djevojkama i ženama

Također, **implementirano je početno i završno istraživanje kako bi se pratile eventualne promjene u stavovima i ponašanju**. Neki od rezultata istraživanja ukazuju na to da je povećan broj educiranih mladih koji se ne plaši iznijeti svoj stav, posebno u kontekstu nasilja koji je suprotan stavu većine (60% mladih koliko je bilo prije početka projekta, smanjeno je na 38% mladih koji imaju problem iznošenja svog stava drugima).

TRAJANJE PROJEKTA
novembar '10.-novembar '13.

DONATOR
CARE
International

NAZIV PROJEKTA

INICIJATIVA MLADIĆA ZA
SPREČAVANJE RODNO
ZASNOVANOG NASILJA
NA SJEVERO-ZAPADNOM
BALKANU

LOKACIJA IMPLEMENTACIJE

Sarajevo, BiH

O PROJEKTU

Post ratni period i tranzicijske promjene u velikoj mjeri su oblikovali društvo u kojem živimo. Mladi se danas suočavaju sa neadekvatnim sistemom obrazovanja i informiranja, aktuelne teme koje su važne za očuvanje zdravlja mladih često su u sukobu sa tradicionalnim shvatnjima što u mnogome otežava pristup informacijama iz tih oblasti. Patrijarhalne i krute norme u vezi sa rodom i maskulinitetom još su prisutne u zemljama zapadnog Balkana pa tako i u BiH. Te norme utiču na stavove, ponašanja i odnose mladića sa drugim mladićima, djevojkama, porodicom i širom zajednicom. Od ranog doba, **mnogi mladići su naučeni da biti "pravi muškarac"** **znači biti borac, hranilac i zaštitnik svoje porodice i zajednice.** Dječaci i mladići su često vaspitavani da budu agresivni i skloni takmičenju, da osuđuju drugačije od sebe, posebno one koji se ne uklapaju u koncept „muškosti“ koji je prisutan u našoj zemlji. Mladići od vršnjaka uče da briga o zdravlju predstavlja slabost, eksperimentiranje sa alkoholom i drogom često je percipirano kao refleksija snage i moći, a što mnoge mlađe, posebno one kojima nedostaje znanje i informacije, dovodi u različite rizike i opasnosti. Posljedice svega navedenog su stalni porast broja mladih koji koriste alkohol i droge, porast broja pušača, česte neplanirane trudnoće kod adolescenata, nezdrava ishrana i nasilje. Iako društvo prepoznaje ove probleme sistematican i kvalitetan program koji bi ih umanjio ili u potpunosti iskorijenio nedostaje. Stoga je Asocijacija XY u saradnji sa lokalnim i međunarodnim ekspertima kreirala program koji tretira sve spomenute probleme utičući prvenstveno na uzroke, a onda ohrabrujući mlađe da im se suprotstave. Cilj projekta je da mladići uzrasta 14-18 zadržavaju stavove i demonstriraju ponašanja koja podržavaju socijalne norme zasnovane na rodnoj ravnopravnosti, zdravim životnim stilovima i obeshrabruju nasilno ponašanje prema pojedincima, zajednicama, djevojkama/ženama i vršnjacima.

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Uvažavajući ulogu škole i roditelja u promociji zdravlja i nenasilne komunikacije, Asocijacija XY je posredstvom svog Resursnog centra organizirala **radionice za roditelje i nastavnike**, a kako bi se isti aktivno uključili u realizaciju programa „Inicijativa mladića“. Tako je u 2013. godini 154 roditelja i 92 nastavnika i pedagoga učestvovalo u edukativnim radionicama. Trening za pedagoge i nastavnike svih srednjih škola u Kantonu Sarajevo je organiziran u saradnji sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku i mlađe KS. Nakon treninga brojne škole su se javile Asocijaciji XY sa željom da se u njihovim školama sproveđe ovaj program. Projektne aktivnosti su implementirane u dvije sarajevske srednje škole: **Srednja škola za saobraćaj i komunikacije i Srednja mašinsko tehnička škola.** Pored implementiranih treninga i **132 edukativne radionice u kojima je učestvovalo 1.656 mladih**, u ovim školama Asocijacija XY je oformila tzv. „**Budi muško klubove**“ i „**Klubove za djevojke**“. Snaga klubova i njihovog djelovanja ogleda se kroz akciju koju su organizirali članovi ova dva kluba, a koji su u februaru 2013. okupili 650 mladih u centru Sarajeva, a u sklopu globalne kampanje „**Milijarda ustaje i pleše protiv nasilja**“. Oba kluba su realizirala više od 20 kampanja u 2013. godini, kojima je direktno obuhvaćeno 2850 ljudi, dok je putem socijalnih mreža i kampanja sprovedenih **posredstvom društvenih mreža dosegnuto 1.228.061 osoba**. Kako bi nagradili i eventualno profesionalno usmjerili, mladima su organizirane različite kreativne radionice: hip hop radionice, audio i video obrada, „book clubing“, kampovi liderstva, radionice kreiranja multimedijalnih sadržaja i brojne druge. Također, Asocijacija XY je podržala škole u procesu smanjenja izostanaka učenika, a što je jedan od najvažnijih prioriteta škola. Mediji su također prepoznali program „Inicijativa mladića“ što potvrđuje više od 100 medijskih istupa i novinskih članaka koji su govorili o ovom projektu u 2013. godini.

FOKUS +

XY REBRANDING

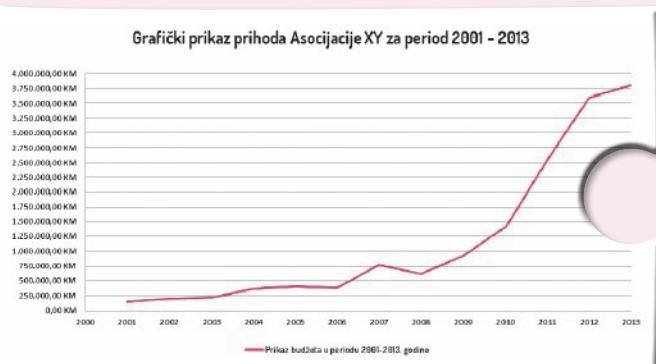
Jedanaest godina Asocijacija XY gradila je prepoznatljiv imidž i vizuelni identitet. U vremenu mobilnih aplikacija, društvenih mreža, naprednih komunikacijskih kanala nametnula se potreba za prilagodavanjem originalnog vizuelnog identitetima aktuelnim trendovima i zahtjevima ali i novim programskim opredjeljenjima Asocijacije. U periodu od 8 mjeseci kreiran je set novih materijala koji svoju osnovu vuku iz originalnog dizajna nastalog 2001.

Danas se Asocijacija može pohvaliti modernim, primjenjivim, prepoznatljivim logotipom, bojama, posve osvježenom web stranicom, tri komunikacijska kanala sa svim obilježjima Asocijacije. Vizuelni identitet ovog izvještaja upravo je jedan od proizvoda ovog zahtjevnog ali izuzetno interesantnog procesa.

YSAFE BIH

Od svog osnivanja 2006. pa sve do kraja 2013. godine mreža bilježi izvrsne rezultate. U 2013. godini YSAFE BiH osniva i svoje prvo neformalno tijelo za jačanje kapaciteta mreže i njenih članova, razvija vlastiti vizibilitet i identitet mreže i planski djeluje na polju zagovaranja. U sklopu pobrojanog, XYouth je razvio novi logo, ali i prvu brošuru o mreži, promotivnog i edukativnog karaktera. Protekla, 2013. godina je bila prekretnica u radu YSAFE-a koji sada broji 200 članova. Tokom ove godine, članovi mreže su jačali kapacitete kroz prisustvo treninzima koje su dalje multiplicirali u BiH. Članovi su prošli treninge zagovaranja u Sarajevu, Budimpešti i Beograd. Treninzi su tematizirali prevenciju nasilja i ulogu muškaraca u izgradnji rodno jednake i nenasilne Evrope u Beogradu, diskriminaciju i seks pozitivni pristup.

Najmasovniji i društveno najznačajniji događaj kojem je prisustvovao YSAFE BiH u 26 bh gradova je globalna kampanja Milijarda Ustaje, održana 14.02.2013.

XY URED ZA MLADE

Uvažavajući specifične potrebe volontera, edukatora i trenera u novembru 2012. otvoren je Youth Centar XY. Riječ je o prostoru koji služi za okupljanje, neophodne sastanke za planiranje i implementaciju određenih projektnih ili sličnih aktivnosti. Youth centar je mjesto u kojem mladi imaju priliku da razmjenjuju svoja iskustva, održavaju treninge, uvježbavaju prezentacije ili nadograđuju svoje znanje i vještine. U 2013. Youth centar je zabilježio preko 1000 posjeta. Bitno je napomenuti da je u ovim prostorijama održano i preko 20 treninga i radionica, različitih tematika. Uspješno su organizovane aktivnosti poput promocije publikacija, završnih prezentacija projekata, kao i sastanci sa donatorima i/ili saradnicima. Centar je posjetilo više od 15 različitih srednjih i osnovnih škola, koje su tražile različite informacije o programima koje Asocijacija XY sprovodi, te podršku ili saradnju na istim. Također, održano je i 6 kreativnih radionica na teme: hip-hop/rep, fotografija, DJ, te snimanje filma volontera i edukatora „To se i tebi može desiti“.

BUDŽET 2013.

Kako bi smo zaokružili sliku konstantnog rasta želimo vam prikazati i fondove sa kojima smo raspolagali od osnivanja do danas, fondove kojima smo finansirali sve ono što nas je dovelo do toga da smo 2013. zabilježili rekordan iznos budžeta sa gotovo 4.000.000,00 KM. Kako možete primijetiti profesionalnost, ozbiljnost i predanost našoj misiji rezultirali su sa povjerenjem kod naših partnera i ciljnih grupa kojima na kraju dugujemo upravo ovakve pokazatelje.

SADRŽAJ

UVOD	3
PROJEKTI	
5A (AIDS, Access, Advocacy, Adolescents, Abortion)	5
Smjernice centrima za mentalno zdravlje u pružanju pomoći osobama, žrtvama trgovine ljudima	6
Unapređenje multisektorske saradnje u prevenciji i pružanju sveobuhvatnih usluga u oblasti trgovine ljudima u BiH	7
Poboljšanje sveobuhvatnih usluga u vezi seksualnog i reproduktivnog zdravlja mladih u BiH	8
Zajedničkim snagama za veću javnu odgovornost i jačanje civilnog društva	9
Prevencija nasilničkog ponašanja među mladima u Općini Stari Grad Sarajevo	10
Mentalno zdravlje u Bosni i Hercegovini	11
Maksimiziranje pokrivanja efektivne prevencije HIV-a i njege među populacijama u najvećem riziku, Program Global Fonda za BiH pod nazivom „Unapređenje univerzalnog pristupa najugroženijih populacija u Bosni i Hercegovini	13
Doprinos organizacija civilnog društva u unapređenju položaja ljudi koji boluju od rijetkih bolesti u Bosni i Hercegovini	15
Zdravi životni stilovi su moj izbor – Uvođenje novog nastavnog predmeta „Zdravi životni stilovi“ u osnovne škole na području Kantona Sarajevo	16
Uči gdje stigneš	17
Senzibilizacija direktora i nastavnika osnovnih škola o zdravim životnim stilovima sa posebnim fokusom na reproduktivno zdravlje kurikuluma za osnovne škole u Kantonu Sarajevo	18
Školski „Budi Muško“ klubovi za nultu toleranciju prema nasilju nad djevojkama i ženama u Sarajevu, Banja Luci, Mostaru i Brčkom	19
Inicijativa mladića za sprečavanje rodno zasnovanog nasilja na sjevero-zapadnom Balkanu	20
FOKUS +	21

ASOCIJACIJA XY

URED U SARAJEVU

Danijela Ozme br. 12
71 000 Sarajevo
Tel: 033/ 260 – 615
Fax: 033/ 260 – 617
e-mail: bhfpa.xy@bih.net.ba

URED U BANJA LUCI

Gundulićeva br. 80
78 000 Banja Luka
Tel: 051/ 309 – 744
e-mail: xy.banjaluka@blic.net

- facebook.com/AsocijacijaXY
- twitter.com/AsocijacijaXY
- youtube.com/AsocijacijaXY
- www.xy.com.ba

